

GUY DE MAUPASSANT

Przyjaciel Patience

wolnelektury.pl

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

GUY DE MAUPASSANT

Przyjaciel Patience

TEŁUM. ANONIMOWY

- Czy nie wiesz co się stało z Loremy?
— Jest kapitanem przy szóstym pułku dragonów.
— A Pinson?
— Jest podprefektem.
— A Racollet?
— Umarł...

I długo jeszcze wyszukiwaliśmy inne imiona, znajdując między nimi jednych łysych, drugich brodatych, żonatych, ojców kilgorga dzieci i te wspomnienia z owymi zmianami wywoływały u nas nieprzyjemne dreszcze, z wrażenia, jak życie jest krótkim, jak wszystko przechodzi i wszystko się zmienia...

Wśród tego przyjaciel zapytał mnie:

— A Patience, ten gruby Patience?

Wydałem rodzaj ryku:

— Och, o nim, coś ci opowiem. Byłem przed czterema, lub pięciu laty na objeździe kontrolnym w Limoges. Siedząc przed wielką kawiarnią na placu teatralnym, czekałem na obiad i nudziłem się wściekle. Przychodzili tam kupcy, po dwóch, po trzech lub czterech, pili absynt lub Vermouth, rozmawiali głośno o swoich i cudzych interesach, śmiali się na cały głos, lub szeptem komunikowali sobie jakieś ważne wiadomości.

Sam sobie zadawałem pytanie co będę robił po obiedzie? I myślałem o tym długim wieczorze w tem prowincjonalnem mieście, o czekającym mnie powolnym, a bezcelowym spacerze po nieznanach ulicach, o przygniatającym smutku, który gnębi samotnego podróżnika, o tych przechodniach, którzy są ci zupełnie obcy we wszystkim, od stóp do głowy, ze swojemi przyzwyczajeniami i miejscowym akcentem. Przejmujący smutek szedł do mnie z tych domów, sklepów, pojazdów o dziwnych kształtach, z ruchu ulicznego, smutek, który wreszcie pędzi cię, jak gdybyś był zbłąkany w niebezpiecznym kraju, do hotelu, wstrętnego hotelu, w którym twój pokój czuć tysiącem podejrzanych zapachów, łóżko wstręt budzi, a miednica oblepiona jest dawno osiadłym brudem.

Myśląc o tem, patrzyłem jak zapalano gaz na ulicach, a razem z wieczorem zapadającym schodziła na mnie samotnika melancholia.

Nie miałem co robić z wieczorem, byłem sam, samotny, opuszczony.

Przy sąsiednim stoliku usiadł jakiś gruby mężczyzna i zawołał tubalnym głosem:

— Garson, moja czarna!

To „moja” brzmiało jak wystrzał armatni. Zrozumiałem zaraz, że wszystko należało do niego, a nie do kogo innego, że miał swój charakter, swój apetyt, swoje spodnie, „swoje” sam już nie wiem co, ale własne, absolutnie własne. Następnie, z miną zadowoloną rozglądał się naokoło. Podano mu jego czarną kawę, on zaś znowu zawołał:

— Moją gazetę!

Pytałem sam siebie: jaka to będzie, ta jego gazeta. Tytuł jej odkryje mi zapewne jego opinie, zasady, upodobania, naiwności.

Garson przyniósł „Temps”. Byłem zdziwiony. Dlaczego „Temps”, dziennik poważny, doktrynerski, wpływowy?? Myślałem sobie:

Przecież to musi być mądry człowiek, o usposobieniu poważnem, regularnych zwyczajach, w końcu porządnym mieszczanin.

Włożył na nos złote okulary, rozparł się i zanim zaczął czytać, rzucił jeszcze raz wzrokiem naokoło siebie. Spostrzegł mnie i od razu począł mi się w sposób natarczywy i żenujący przyglądać. Miałem już zamiar zażądać od niego wytłumaczenia tej obserwacji, gdy nagle zawołał do mnie od swego stolika:

— Tam do dyabła, przecież to Gontran Lardois.

Odrzekłem:

— Tak, panie, nie pomylił się pan.

Wstał gwałtownie z krzesła i zbliżył się do mnie z wyciągniętymi rękoma:

— Ach, jak się masz, mój stary?

Byłem zakłopotany, nie poznawałem go wcale. Wyszepiałem:

— Ależ... dobrze... a pan?

Zaczął się śmiać:

— Założę się, że mnie nie poznajesz?

— Zupełnie nie... Jednak zdaje mi się...

Uderzył mnie ręką w ramię:

— No, no, bez błagi. Jestem Patience, Robert Patience, twój kolega.

Poznałem go. Tak, był to Robert Patience, mój kolega z kolegium. Uścisnąłem rękę, którą mi podawał:

— A ty, ty jak się masz?

— Ja, doskonale!

Uśmiech jego był pełen tryumfu.

Zapytał mnie:

— A ty, co tu porabiasz?

Objasniłem go, że jako inspektor finansów jestem na objeździe.

Wskazując na moją dekorację:

— A więc, powiodło ci się?

— Tak, wcale nieźle, a tobie?

— Och! mnie, bardzo dobrze!

— A ty czym się zajmujesz?

— Ja, prowadzę interes.

— Robisz pieniądze?

— Duże, bardzo duże, jestem bardzo bogaty. Przyjdźże jednak do mnie jutro w południe na śniadanie, ulica Krucza, 17, zobaczysz moje urządzenie.

Przez chwilę zdawał się wahać, poczem zapytał:

— Jesteś jeszcze tym dawnym urwiszem?

— Tak, spodziewam się.

— Nieżonaty, nieprawdaż?

— Nie.

— Tem lepiej. Lubisz zawsze zabawę i ziemniaki z masłem?

Zacząłem znajdować go niewypowiedzianie pospolitym. Mimo to odpowiedziałem:

— Ależ tak.

— A piękne dziewczynki?

— Co do tego, to i owszem.

Zaczął się śmiać tonem zadowolenia:

— Tem lepiej, tem lepiej. — Przypominasz sobie zapewne nasz pierwszy żart w Bordeaux kiedyśmy to byli na kolacy w knajpie u Roupie? He? To dopiero było wesele.

Przypomniałem sobie istotnie ową zabawę i wspomnienie to rozweseliło mnie. Potem inne wspomnienia przyszły mi na myśl, potem znów inne; rozmawialiśmy dalej:

— Pamiętasz o tem jak zamknęliśmy owego pioniera w piwnicy ojca Latoque?

On śmiał się, bijąc pięścią po stole:

— Tak... Tak... a ty przypominasz sobie głębę profesora geografii, Marin, kiedy puściliśmy petardę, w chwili gdy wykladał nam o wulkanach?

Wśród tego, nagle zapytałem go:

— A ty, jesteś żonaty?

Zawołał:

— Od dziesięciu lat, mój drogi, mam czworo dzieci, zadziwiające bębny. Zobaczysz je razem z matką.

Rozmawialiśmy głośno, sąsiedzi z podziwieniem oglądali się na nas.

Nagle mój przyjaciel spojrzał na zegarek, chronometr wielkości cytryny i zawołał:

— Do pioruna! Przykre to, lecz muszę cię opuścić; wieczorami nie jestem wolny.

Wstał, na pożegnanie trząsnął moimi rękami jak gdyby chciał je wyrwać z ramion i wyrzekł:

— Do jutra, do południa, to ułożone!

— Ułożone.

Przedpołudnie spędziłem w biurze generalnego skarbnika. Chciał mnie zatrzymać na śniadanie, przeprosiłem go jednak, że mam umówione spotkanie u mego przyjaciela. Towarzyszył mi zatem po drodze.

Zapytałem go:

— Czy wie pan gdzie jest ulica Krucza?

Odpowiedział:

— Wiem, to jest pięć minut stąd. Ponieważ nie mam nic do roboty, odprowadzę pana.

I poszliśmy.

Wkrótce doszliśmy do ulicy, której szukałem. Była to wielka, dosyć ładna ulica, na skraju miasta i pól. Spoglądałem po domach i dojrzałem numer 17. Dom przedstawiał się jakby pewnego rodzaju hotel, z ogrodem z tyłu. Front ozdobiony freskami, o stylu włoskim, robił wrażenie złego gustu. Widziało się boginie nachylone nad urnami, to znów inne, okryte lekkim obłokiem, kryjącym ich sekretne wdzięki. Dwa rzeźbione amorki podtrzymywały numer domu.

Odezwałem się do skarbnika:

— To tutaj się udaję.

Podał mi rękę na pożegnanie. Zauważyłem, że zrobił nagły, dziwny ruch, nic jednak nie rzekł i uściśnął moją wyciągniętą rękę.

Zadzwoiłem. Zjawiała się służąca, zapytałem ją:

— Czy tu mieszka pan Patience?

— Tutaj proszę pana... Czy z nim samym pragnie się pan zobaczyć?

— Ależ, tak.

Przedsiónek był podobnie ozdobiony jakimiś malowidłami pędzla widocznego miejscowego artysty. Pod palmami, w różowym oświetleniu ścisnął się Paweł z Wirginią. Wschodnia a obrzydliwa latarnia zwisała się z sufitu. Kilkoro drzwi zasłaniały jaskrawe kotary.

Ale to co przede wszystkim mnie uderzało, to jakiś dziwny zapach. Zapach dławiący i przesycony różnemi perfumami, przypominający puder ryżowy i pleśń piwniczną. Zapach, niedający się określić w tej ciężkiej atmosferze, przyniatający jak para w łaźni, zmieszana z potem ciał ludzkich. Szedłem za służącą po marmurowych schodach, nakrytych dywanem w stylu wschodnim i wszedłem wreszcie do zbyt kocznie urządzonego salonu.

Pozostawiony sam sobie rozglądałem się wokoło.

Salon był bogato umeblowany, ale z pretensją dorobkiewicza. Na ścianach wisiały grawury z ostatniego stulecia, zresztą dość ładne, przedstawiające kobiety o wysokiej pudrowanej fryzurze, w połowie nagie, napadane przez zalotników o interesujących pozach. Inna dama, w pozie leżącej na wielkim rozburzonym łóżku, igrała nogą z małym pieskiem zaplątanym w suknie; inna znowu nie opierała się z widocznym zadowoleniem, kochankowi, którego ręka ginęła pod spódniczkami. Jeden rysunek przedstawiał cztery stopy od dwóch postaci, w pewnej pozie, ukrytych za parawanem.

Obszerny pokój ten, obity miękkimi dywanami, przesycony był również tą denerwującą a ckliwą wonią, która mnie uderzyła na wstępie. Coś podejrzanego wychodziło z tych murów, materij, z tego przesadzonego zbytku, ze wszystkiego.

Zbliżywszy się do okna, spojrzałem w ogród. Był on dosyć duży, zaciemiony, także wspaniale utrzymany. Szeroka ścieżka otaczała gazon, z którego wystrzelała w górę fontanna, biegła potem popod gęste drzewa i znowu wiała się dalej. Wtem, w głębi, między dwoma kępami drzew zjawily się trzy kobiety. Szły powoli, trzymając się za ręce, ubrane w długie białe peniuary, omglone koronkami. Dwie były blondynkami, a trzecia brunetką. Zdziwiony, zachwycony tem krótkim a uroczym zjawiskiem, stałem w milczeniu.

Zaledwie mi się zjawily w tem swietle gęstego, przyciemnionego parku. Zdawało mi się na chwilę, że patrzę na piękne kobiety innego wieku, błądzące alejami grabowemi, na te piękne kobiety, których swawolne miłostki przedstawiały grawury na ścianach. Myślałem o tych szczęśliwych czasach, kwitnących, rozkosznych i czułych, w których obyczaje były tak słodkie, a usta tak swobodne.....

Tubalny głos zbudził mię z tej zadumy. Jaśniejący radością zbliżał się ku mnie z wyciągniętymi rękoma, mój przyjaciel Patience.

Spojrzał mi w głąb oczu podejrzliwie i szerokim, półkolistym gestem, gestem Napoleona, pokazał mi swój zbytkowny salon, swój park, w głębi którego zjawily się znowu owe trzy kobiety i odezwał się do mnie głosem pełnym tryumfującej dumy i zadowolenia:

— Trzeba ci wiedzieć że od niczego zacząłem.... z moją żoną i siostrą mej żony.....

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/przyjaciel-patience>

Tekst opracowany na podstawie: Guy de Maupassant, Wybór pism. Ojciec Amable i inne nowele, tłum, anonimowy, księgarnia i drukarnia związkowa w Chrzanowie, Kraków-Warszawa 1914.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>) na podstawie tekstu dostępnego w serwisie Wikiźródła (<http://pl.wikisource.org>). Redakcję techniczną wykonała Agnieszka Dąbrowska, natomiast korektę utworu ze źródłem wikiskrybowie w ramach projektu Wikiźródła. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Okładka na podstawie: Catface27@Flickr, CC BY 2.0

ISBN 978-83-288-0527-9

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Pomóż uwolnić konkretną książkę, wspierając zbiórkę na stronie wolnelektury.pl.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).